

Titel: VIII.

Citation: "VIII.", i *Beretning om Forhandlingerne paa Rigsdagen. Bind I. Spalte 1-1476*, s. 348.
Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/catalog/jura-texts-g01-shoot-d1e99199/facsimile.pdf> (tilgået 19. juli 2024)

Anvendt udgave: *Beretning om Forhandlingerne paa Rigsdagen. Bind I. Spalte 1-1476*

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

Dermed saa jeg, med Hensyn til min **Bemærkning om**, at Embedsmændene skulle gjøre en vis delent Tjeneste, og ikke, forinden de havde opfyldt denne, kunne faa Embedet, men at de derimod, naar de havde opfyldt Embedet, skulde være fritagne, vedblive denne min Bemærkning, og at det en Besværgelse, at i saa Fald ogsaa alle geistlige Embedsmænd, saalange de bløve i deres Embede, ville nyde Gæld af denne Besværgelse. Da hele denne Besværgelse er udgaaet af de tidligere Udsat, og der derimod i det nu forelagte Forslag findes den Besværgelse, at Enhver, som har modtaget den geistlige Ordination er fritaget for al Krigstjeneste og for alle andre Embeder, vil det, saavidt jeg kjenner, derfor være Folgen, at den theologiske Kandidat, som allerede har begyndt sin Krigstjeneste, vil, naar han kaldes til Præst og bliver ordineret, derved udtrede af Hæren og fritages for videre Krigstjeneste. Det vilde nemlig være høderligt, om en theologisk Kandidat fra sit 2de Kar — til hvilken Tid man kan forudsætte, at de fleste ville udfærdige deres Krigstjenestes Udveksling — og indtil sit 4de Kar, ville skulde kunne blive ordineret som Præst. Jeg forhaar derfor Udveksling i § 6 saaledes, at enhver geistlig Ordination skulde fritage for al Krigstjeneste. Men derved aabnes, saavidt jeg kjenner, en stor Værlighed til at fritage theologiske Kandidater, da de, ved enten at ordineres som personelle Capellaner, eller ved i en høiere Alder, men inden de have opfyldt deres Børnepagt, at bestilles som Præster, hvorved de jo kunde være fuldkommen kvalificerede, ville blive fritagne for Krigstjenesten, medens de tidligere Lovbest. skulde derimod ved den Bestemmelse, at Kongen ikke vilde faa nogen til Embedet, forinden han havde udført sin Børnepagts tjeneste af 4 Kar. Der her derfor, for at Børnepagten virkelig kan blive fuldkommen almindelig, i Anordningen tages en Bestemmelse om, at Embedsmænd vel skulde fritages for Krigstjenesten i dennes hele Udførelse, men at de ikke maatte blive Embedsmænd, før de have opfyldt en Del af samme, nemlig den Tjeneste, som Alle uden Undtagelse har underfaldt sig.

Det vil ei heller være stor Værlighed at bestemme Begrebet om Embedsmænd, hvilket ikke tidligere var udtrykt saaledes, som den ærde foresaaende Tale har meent, det der ikke benyttet Udtrykket Bestiftelse, men kongelig Bestilling eller anden Ansættelse som Embedsmænd, fulge en af Hans Majestæt Kongen selv underrettet Erpedition, hvorved Begrebet uden tvivl er tilstrækkelig noksagt betegnet.

Barfod: Ved § 6 i det foreliggende Udsat er der taget meget Hensyn til en Vands Stilling; men der er en anden Ting, som der ikke er taget Hensyn til, hvortil ved denne § eller, saavidt jeg kjenner, ved nogen anden, nemlig en Vands Tro. Hvis en Præst erklæret, at det hvortil var stridende mod hans Samvittighed eller Bestille at udføre Børnepagten, saa indseer jeg ikke, hvorfor der skulde være nogen Nødvendighed for at fritage ham. Men derimod gives der mangfoldige, baade Præster og Ikke-Præster, og jeg kan endog ogsaa nævne et heelt Troessamfund nemlig Quærens, imod hvis Ansættelse af Krigstjeneste strider. Dette er der ikke taget Hensyn til, og derfor kunde jeg søge, at der maatte blive taget mere Hensyn til en Vands Tro, end til hans Stilling, saa at en Undtagelse kunde komme til at gjælde for dem, der isigle deres Tro, og deres religiøse Ansættelse ere ude af Stand til at forrette Krigstjenesten.

Justitsministeren: Jeg troer, at det dog er temmelig tvivlsomt, om det vilde være et rigtig Princip at overlade til Enhver Samvittighed, om han vil gaae med i Krigen eller ikke, og jeg tilhaar, at der kan er en eneste Undtagelse, som man fra Regeringens Side har troet, ganske at kunne passe med Principet i de øvrige Bestemmelser i Udsat, nemlig, at de, som have modtaget geistlig Ordination, skulde være fritagne for Krigstjeneste og udfærdet af Kullen, idet man har antaget, at den Bestille, som overalt gjør sig gjældende med Hensyn til den geistlige Stands Værlighed, i det Ord vilde tale for denne Undtagelse og for det mindre Sammelige i, at den, der er i en saadan Stilling, skulde underfalde den Subordination og den Ojertning, som tilfalder den Militære. Spørgsmaal derfor sig nærmest her, om der er tilstrækkelig Anledning til at fritage alle Embedsmænd. Jeg kan ikke troe, at Principet om almindelig Børnepagt derre skulde udfærdiges ved at alle Embedsmænd blive fritagne under Betingelse af, at de udføre en vis Tjeneste. Jeg

troer, at Principet om almindelig Børnepagt derre bedre hoder ved at alle i saa høderende settes paa lige Fod. Kun holdt det var Nødvendighed tilfælde for at undtage nogen Embedsmænd, burde en saadan Undtagelse gives Værlighed. Det har været sat under omhyggelig Overveelse i Ministeriet, hvorved det kunde antages, at Statstjenesten vilde lide et væsentligt Skaar, dersom man udtredt en saadan Undtagelse, der tidligere havde været postuleret at indføres ved de Stændernes forelagte Udsat, og isigle denne Overveelse har man troet at kunne antage, at Statstjenesten ikke vilde udfærdes for meget væsentligt hære derved. Man har nemlig troet, at de Embedsmænd, hvis Nærverelse var uundgaaelig fornøden, saa at deres Embede ikke kunde blive udfærdet, uden at de selv personlig være nærværende, i Regelen vilde være udfærdet saaledes, at de vilde være stand til at stille en Anden for sig. Dette haar naturligvis i nær Sammenheng med den Stillingstret, som er bleven indbrømt i Udsat, og var denne Bestemmelse ikke tilfælde, kunde der vel være Spørgsmaal, om Statens Tjeneste forredte, — det indbrømt jeg —, at Embedsmændene fritages for Krigstjenesten. Dermed vil Forholdet i Regelen stille sig saaledes, at Embedsmænd selv vilde blive bestiftede, forend de enten have udført deres søde Tjeneste, eller stillet for sig, thi saalange sød Tjeneste udføres af dem, vilde de ikke kunne faa noget Embedet, i hvilket de ikke kunne udfærdige baade deres Embedspagt og tillige deres Tjenestepagt. Men naar Sagen stiller sig saaledes, kommer man overent til det samme System, som naar enhver Embedsmænd først skulde have udført sin søde Tjeneste; thi det er vel at forudsætte, at den Tjeneste, der vil udfærdes dem efter den søde Tjenestens Udsat, selv vil blive saa langvarig og tryktsende, at de ikke enten kunne overblive at besørge deres Embedsforretninger, eller stalle en anden til at udføre dem for sig, eller endelig stille for sig til Udfærdelse af deres militære Pligter. Man har derfor troet at kunne undgaae, at optage en saadan Undtagelse fra Systemet, som det vilde være, dersom alle Embedsmænd skulde fritages.

Nee: Jeg ful kan tillade mig en lille Bemærkning. Da Grundloven forudsætter, at Enhver uden Hensyn til Tro skal udføre den almindelige Børnepagt, saa maatte Quærens, om hvem der nylig var Tale, enten blive berettiget eller underfaldt sig Værlighed i Børnepagten, uden forsaavidt man, da deres Tro forberder dem at derfæle i det Menestemynderi, man betegner med Navnet Krig, vil gjøre en speciel Undtagelse for deres Stald, og imod en saadan Undtagelse skulde jeg Justet have at indvende.

Barfod: Jeg maatte være ganske feil underrettet, hvis man ikke i Sommer i Næste fandt sig med til at undtage en Quæren, der var udfærdet for at gaae med Contingenten til Slesaa.

Lord: Jeg ful ikke tale et Ord mere, om det er passende eller upassende, at den geistlige Stand derfæler i Krigen. Jeg ful i saa høderende alene beholde mig til den høit ærde Gallusministeres Stringer; men jeg ful tillade mig at anfære, at vore Forfædre i deres Tede have udtalt den samme Mening. Det høet nemlig i Christian den Femtes danske Lov 2—11—2: om Præsten, at de ikke maatte nogen „Vanden, Raaret eller Wyffer bære, eller med sig føre.“

Jeg høet ei reitere, end at den høierverdige Biskop i Sjælland Eilst forbeholdt sig at stille et Amendement om, at ogsaa andre Ecclesers anerkjendte Præster skulde være fritagne fra Krigstjeneste. Dersom dette ikke er hans Mening, saa forbeholder jeg mig at stille et saadant.

Nigreen-Høring: Efter høet den høierverdige Justitsminister nylig har anfæret, maatte jeg antage, at Meningen er den, at Embedsmænd ikke skulde kunne erholde nogen Dispensation fra den Krigstjeneste, som de ere pligtige at yde efter den Lov, som nu vil blive udgivet, og at Vedkommende derfor enten maatte forrette denne, uanset deres Embedet, eller stille en Anden for sig. Under Forudsætning altsaa af, at det Amendement, jeg først har bebudet, nemlig, at Ingen maatte blive ansat som Embedsmænd, forinden han har gjort i Næst sødlig Tjeneste, ei gaar igjennem, forbeholder jeg mig det Amendement, at der i Lovens Udsat den høierverdige Grundforretning, at den ful komme til Amendement paa alle Embedsmænd uden Undtagelse, og saaledes ogsaa saavel paa de militære Embedsmænd